

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, marzec 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/28/2011

OPINIE O STOSUNKACH

POLSKO-ROSYJSKICH

PO KATASTROFIE SMOLEŃSKIEJ

I DZIAŁANIACH MAJĄCYCH

WYJAŚNIĆ JEJ PRZYCZYNY

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W sondażu przeprowadzony w lutym¹ zapytaliśmy Polaków o opinie na temat stosunków polsko-rosyjskich, a także o wydarzenie, które przez ostatni rok stanowiło tło naszych relacji – czyli katastrofę polskiego samolotu pod Smoleńskiem. Interesowało nas przede wszystkim to, jak w ocenie badanych przebiega proces wyjaśniania przyczyn i okoliczności tego zdarzenia – zarówno przez stronę rosyjską, jak i polską.

OCENA RELACJI POLSKO-ROSYJSKICH

W maju, wkrótce po katastrofie smoleńskiej, Polacy wyjątkowo dobrze oceniali nasze relacje z Rosją. W kolejnych miesiącach, kiedy prowadzone było postępowanie wyjaśniające jej przyczyny, ten entuzjazm nieco osłabł, choć opinie o wzajemnych stosunkach nadal były lepsze niż większość odnotowywanych przez nas w minionej dekadzie. Obecnie wróciły one do stanu sprzed kwietnia 2010 roku i przeważnie oceniane są jako przeciętne (43%, od września spadek o 3 punkty), lub złe (42%, wzrost o 14 punktów). Nieliczni sądzą, że są one dobre (12%, spadek o 7 punktów).

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko- rosyjskie? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	IV 2000	II 2002	IV 2005	VI 2005	XII 2005	XII 2006	VI 2007	IV 2008	IX 2008	IX 2009	III 2010	V 2010	IX 2010	II 2011
	w procentach													
– dobre	2	19	6	3	3	2	2	12	5	4	8	29	19	12
– ani dobre, ani złe	47	66	55	33	41	24	37	56	36	51	50	52	46	43
– złe	40	9	31	57	51	63	54	27	56	40	38	15	28	42
Trudno powiedzieć	10	6	8	7	5	11	7	5	4	5	4	4	7	3

Sposób postrzegania relacji polsko-rosyjskich zależy w pewnym stopniu od wykształcenia. Relatywnie więcej ocen negatywnych odnotowujemy wśród osób mających

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (249) przeprowadzono w dniach 3 – 9 lutego 2011 roku na liczącej 1002 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

wykształcenie podstawowe lub zawodowe, natomiast ankietowani z wykształceniem średnim i wyższym częściej określają te relacje jako przeciętne. Patrząc na poglądy polityczne respondentów można zauważyć, że oceny negatywne częściej pojawiają się wśród deklarujących orientację prawicową, nieco rzadziej wśród identyfikujących się z lewicą, a relatywnie najrzadziej – wśród osób o poglądach centrowych.

Opinie na temat stosunków polsko-rosyjskich są kształtowane przez preferencje partyjne. Najbardziej krytycznie oceniają je sympatycy PiS, natomiast zwolennicy PO i SLD widzą je jako przeciętne.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:			
	dobrze	przeciętne	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	23	51	26	0
SLD	18	42	38	2
PiS	7	36	55	2
Niezamierzający głosować	9	38	46	7

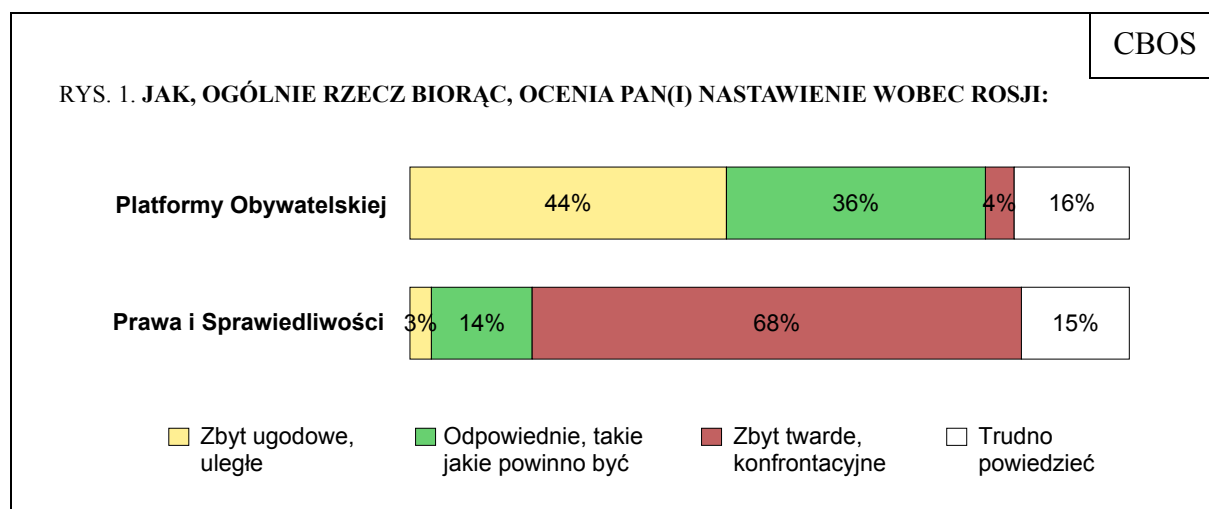
Większość Polaków (62%, od września spadek o 7 punktów) jest przekonana, że przyjazne i partnerskie stosunki z Rosją są możliwe, a blisko co trzeci badany (32%, wzrost o 10 punktów) wypowiada się w tej kwestii sceptycznie. Warto zwrócić uwagę, że ta optymistyczna postawa jest dość stabilna – w ciągu ubiegłego dziesięciolecia deklarowało ją przynajmniej dwie trzecie dorosłych respondentów. Trzeba jednak dodać, że na tym tle opinie z lutego są bardziej pesymistyczne.

Tabela 3

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	V 2000	IX 2002	VII 2003	IV 2005	V 2006	VI 2008	VI 2009	IX 2009	V 2010	IX 2010	II 2011
	w procentach										
Możliwe	69	81	77	75	69	69	66	68	70	69	62
Nieemożliwe	30	17	22	23	27	19	26	24	22	22	32
Trudno powiedzieć	1	2	1	2	4	12	8	8	8	9	6

Niemal we wszystkich grupach społecznych i demograficznych przeważa stanowisko, że partnerskie stosunki polsko-rosyjskie są możliwe. Wyjątek stanowią badani, którzy intensywnie – kilka razy w tygodniu – uczestniczą w praktykach religijnych.

Zapytaliśmy ankietowanych również o to, jak postrzegają nastawienie wobec Rosji dwóch największych ugrupowań politycznych: PO i PiS. W przypadku PO najczęściej (44%) wyrażana jest opinia, że zajmuje ona zbyt ugodowe stanowisko wobec Rosji, nieco rzadziej (36%) – że jest ono odpowiednie. Postawa PiS wobec Rosji jest przez większość Polaków (68%) postrzegana jako zbyt konfrontacyjna, niewielu (14%) określa ją jako adekwatną, a zupełnie nieliczni (3%) – jako zbyt uległą.

Zwolennicy PO i SLD w większości uważają, że partia rządząca ma odpowiednie nastawienie do Rosji. Natomiast potencjalny elektorat PiS dość jednoznacznie ocenia, że PO postępuje zbyt ugodowo.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) nastawienie PO wobec Rosji?			
	Zbyt ugodowe, uległe	Odpowiednie, takie jakie powinno być	Zbyt twarde, konfrontacyjne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	25	68	2	5
SLD	33	62	1	4
PiS	78	9	4	9
Niezamierzający głosować	41	27	7	25

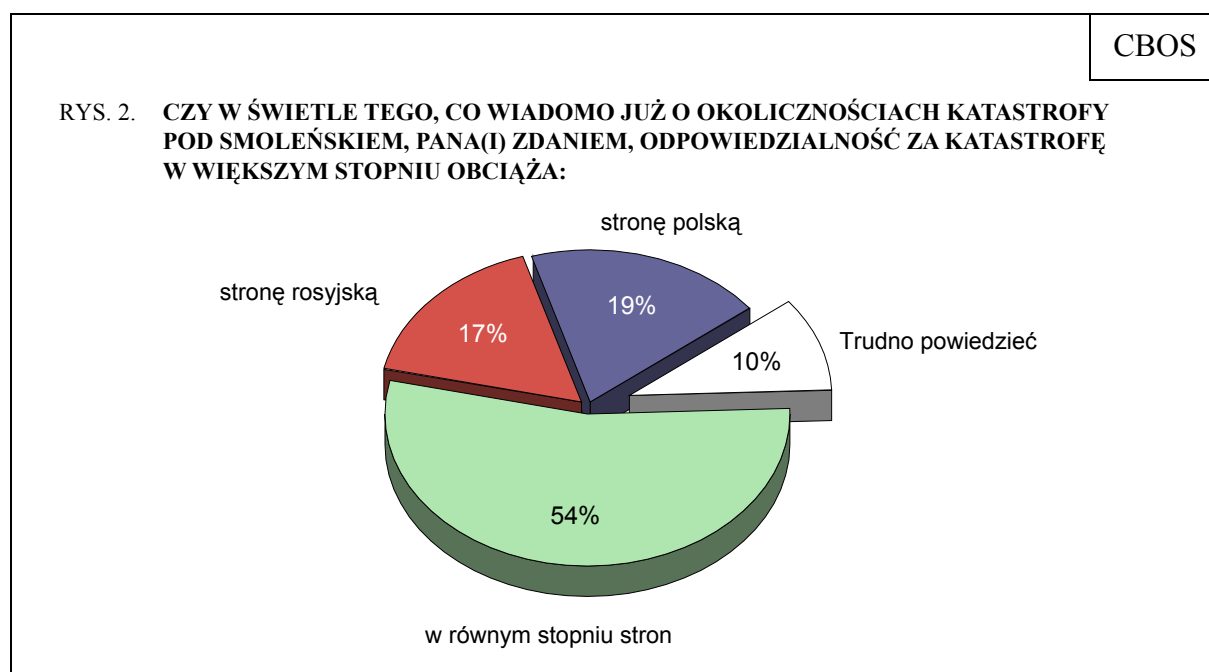
Potencjalne elektoraty PO i SLD są zgodne, że partia Jarosława Kaczyńskiego jest nastawiona zbyt konfrontacyjnie wobec Rosji. Co ciekawe blisko połowa jej zwolenników również podziela taką opinię. Pozostali natomiast określają postawę PiS wobec Rosji jako adekwatną.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) nastawienie PiS wobec Rosji?			
	Zbyt ugodowe, uległe	Odpowiednie, takie jakie powinno być	Zbyt twarde, konfrontacyjne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	1	5	88	6
SLD	0	0	96	4
PiS	3	42	48	7
Niezamierzający głosować	4	17	57	22

OPINIE O DZIAŁANIACH STRONY ROSYJSKIEJ

Przez niemal rok tłem relacji polsko-rosyjskich była katastrofa smoleńska. Już po opublikowaniu raportu MAK zapytaliśmy Polaków, kto ich zdaniem ponosi większą odpowiedzialność za to, co stało się 10 kwietnia: strona polska, czy strona rosyjska? Ponad połowa (54%) twierdzi, że jedna i druga w równym stopniu. Pozostali dzielą się na dwie niemal identyczne grupy, blisko co piąty (19%) obciąża winą stronę polską, a co szósty (17%) – rosyjską.

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych najczęściej wskazywana jest odpowiedź, że odpowiedzialność za katastrofę rozkłada się po obu stronach. Stronę polską relatywnie częściej wskazują najlepiej wykształceni, uzyskujący najwyższe dochody, niepraktykujący religijnie lub praktykujący bardzo rzadko, a także respondenci

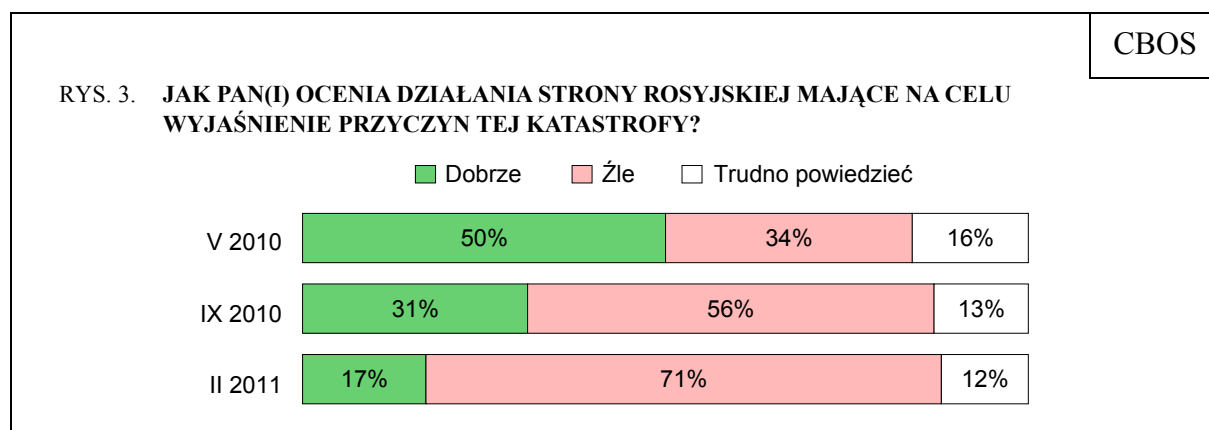
o lewicowych poglądach. Natomiast stronę rosyjską wyraźnie częściej niż inni wskazują robotnicy niewykwalifikowani, uczniowie i studenci, a także osoby intensywnie – kilka razy w tygodniu – praktykujące religijnie.

Ponad połowa potencjalnych wyborców PO oraz PiS jest zdania, że odpowiedzialność za katastrofę spoczywa zarówno na stronie polskiej, jak i rosyjskiej. Jeśli chodzi o pozostałe deklaracje, zwolennicy PO częściej wskazują stronę polską, natomiast sympatycy PiS – stronę rosyjską. W przypadku tych, którzy obecnie zagłosowaliby na SLD zdania są bardzo podzielone – dwie piąte uważa, że bardziej zawinili w tej kwestii Polacy i tyle samo, że obie strony.

Tabela 6

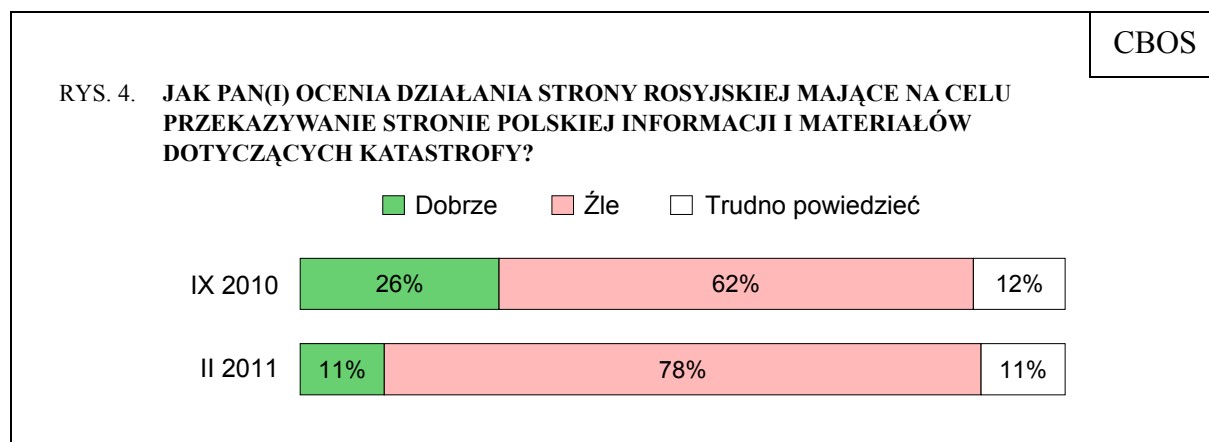
Potencjalne elektoraty	Czy w świetle tego, co wiadomo już o okolicznościach katastrofy pod Smoleńskiem, Pana(i) zdaniem, odpowiedzialność za katastrofę w większym stopniu obciąża:			
	stronę polską	stronę rosyjską	w równym stopniu stronę polską, co stronę rosyjską	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	30	7	55	7
SLD	41	7	42	10
PiS	6	33	54	7
Niezamierzający głosować	14	21	53	12

Początkowo działania Rosjan mające na celu wyjaśnienie przyczyn katastrofy były przez polską opinię publiczną postrzegane relatywnie dobrze. Ale już we wrześniu zeszłego roku odnotowaliśmy zmianę opinii na ten temat. Obecnie, po ukazaniu się raportu MAK, jej postępowanie jest przez zdecydowaną większość badanych (71%, od września wzrost o 15 punktów) oceniane źle i tylko niewielu postrzega je pozytywnie (17%, spadek o 14 punktów).

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych, przeważają oceny krytyczne. Nieco lepiej niż inni działania strony rosyjskiej oceniają najlepiej zarabiający, niepraktykujący religijnie oraz ankietowani o lewicowych poglądach politycznych. Natomiast najwięcej opinii negatywnych odnotowujemy wśród respondentów deklarujących orientację prawicową, w grupie uczniów i studentów oraz wśród robotników niewykwalifikowanych.

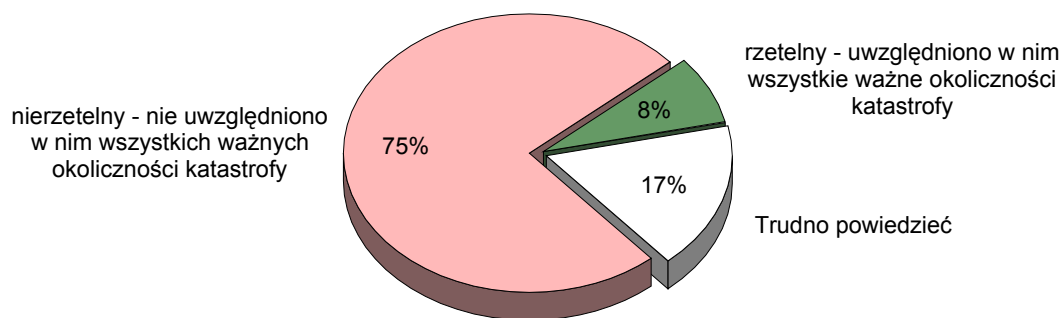
Gorzej niż w zeszłym roku oceniana jest współpraca w prowadzonym śledztwie, a ściślej to, jak strona rosyjska udostępnia stronie polskiej informacje dotyczące katastrofy. Ponad trzy czwarte ankietowanych (78%) sądzi, że przekazywanie informacji przez Rosjan przebiega źle, nieliczni zaś (11%) oceniają je dobrze. Także we wszystkich wyodrębnionych grupach społeczno-demograficznych działania strony rosyjskiej w tym zakresie są krytykowane.

Raport na temat przyczyn katastrofy opublikowany przez Międzypaństwowy Komitet Lotniczy nie usatysfakcjonował polskiej opinii publicznej. Trzy czwarte badanych (75%) uważa, że jest on nierzetelny, tzn. nie uwzględnia wszystkich istotnych okoliczności katastrofy, tylko nieliczni (8%) wyrażają odmienną opinię.

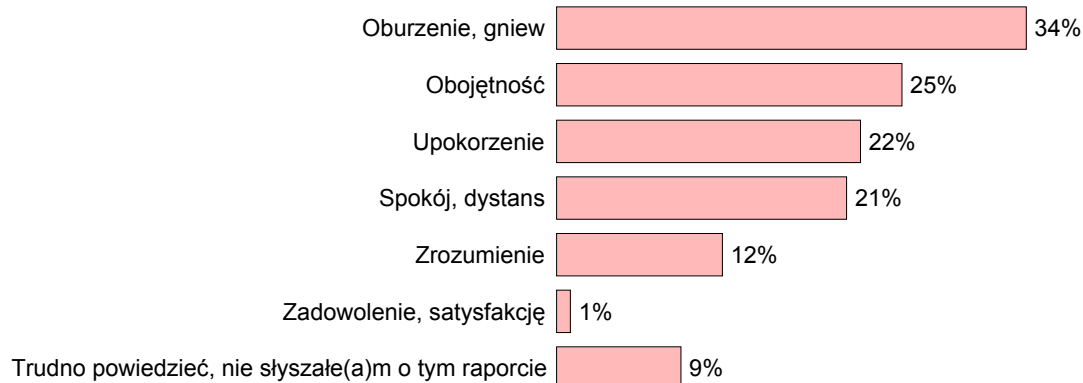
RYS. 5. NIEDAWNO MIĘDZYPANSTWOWY KOMITET LOTNICZY (MAK) PRZEDSTAWIŁ RAPORT DOTYCZĄCY KATASTROFY LOTNICZEJ POD SMOLEŃSKIEM. JAK OCENIA PAN(I) TEN RAPORT? CZY JEST ON:

Raport ten jest postrzegany jako niezawodny we wszystkich analizowanych grupach społecznych i demograficznych. Jeśli chodzi o sympatie partyjne, najczęściej głosów krytycznych pojawia się w elektoracie PiS (91%), nieco mniej wśród potencjalnych wyborców PO (74%), a relatywnie najmniej wśród zwolenników SLD (64%).

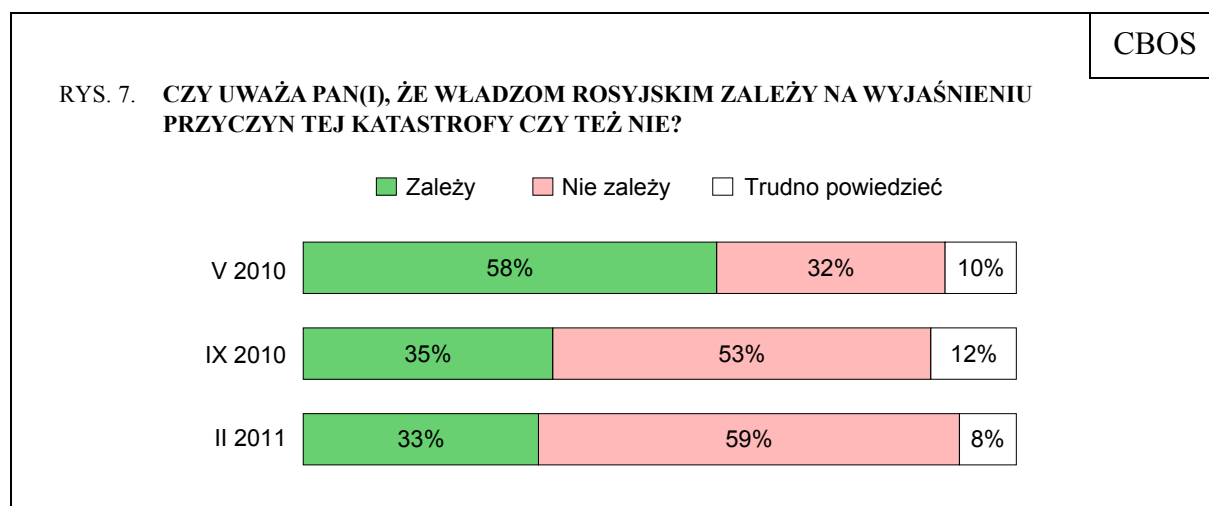
Publikacja raportu wzbudziła silne emocje wśród Polaków. Jedna trzecia (34%) czuła oburzenie i gniew, ponad jedna piąta (22%) – upokorzenie. Z zadowoleniem i satysfakcją raport przyjęła znikoma liczba respondentów (1%). Relatywnie wielu natomiast zareagowało obojętnością (25%) lub też ze spokojem i dystansem (21%).

RYS. 6. JAK PAN(I) OSOBIŚCIE ZAREAGOWAŁ(A) NA RAPORT MAK-u? CO PAN(I) WTEDY CZUŁ(A)?

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Blisko trzy piąte Polaków (59%) uważa, że władzom rosyjskim nie zależy na wyjaśnieniu przyczyn tej katastrofy, natomiast jedna trzecia (33%) przypisuje im dobre intencje. Opinie na ten temat zmieniały się w czasie, początkowo – w maju zeszłego roku – większość sądziła, że władze rosyjskie chcą wyjaśnić tę sprawę, ale już we wrześniu przeważały wątpliwości, które obecnie, po publikacji raportu MAK, pogłębiły się.

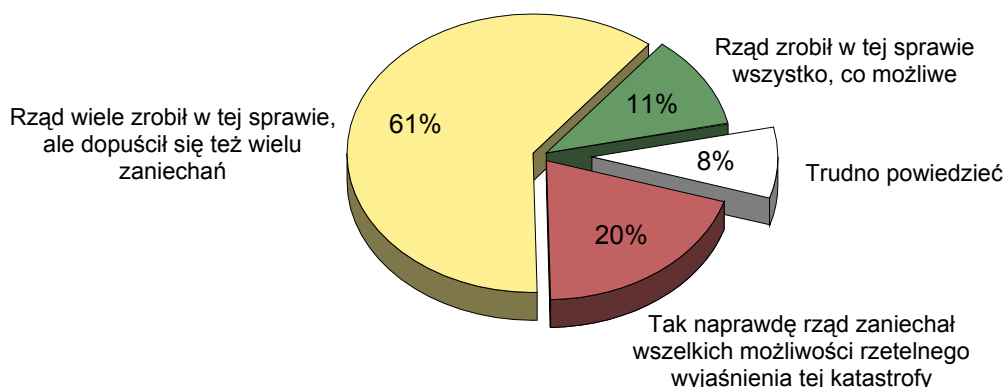

Relatywnie więcej osób przekonanych o dobrych intencjach władz rosyjskich jest wśród ludzi młodych (25-34 lata), mieszkańców dużych miast, respondentów najlepiej wykształconych, uzyskujących wysokie dochody, a także wśród niepraktykujących religijnie (lub robiących to sporadycznie) i deklarujących poglądy lewicowe. Najwyższy poziom sceptycyzmu obserwujemy wśród osób biorących udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

OPINIE O DZIAŁANIACH STRONY POLSKIEJ

Większość Polaków (61%) wyraża umiarkowanie krytyczną ocenę działań polskiego rządu w sprawie wyjaśniania przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem. Uważają oni, że rząd wiele w tej sprawie zrobił, niemniej dopuścił się również istotnych zaniechań. Co piąty badany (20%) sądzi, że rząd zaniechał wszelkich możliwości wyjaśnienia przyczyn katastrofy. Nieliczni (11%) uważają, że urzędujący gabinet zrobił w tej sprawie wszystko, co było możliwe.

RYS. 8. JAK OCENIA PAN(I) DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA POLSKIEGO RZĄDU W SPRAWIE WYJAŚNIENIA PRZYCZYŃ I OKOLICZNOŚCI KATASTROFY POD SMOLEŃSKIEM?

O tym, że rząd nie podjął wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia przyczyn katastrofy najczęściej mówią mieszkańcy wsi, najslabiej wykształceni, a ponadto praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu i osoby deklarujące prawicową orientację polityczną.

Istotną rolę odgrywają tu sympatie partyjne. We wszystkich potencjalnych elektoratach znaczny odsetek respondentów wskazuje na opinię umiarkowaną – najczęściej wyrażają ją zwolennicy SLD i PO – natomiast rządziej wyborcy PiS, którzy niemal tak samo często deklarują, że rząd całkowicie zaniechał rzetelnego wyjaśnienia tej sprawy.

Tabela 7

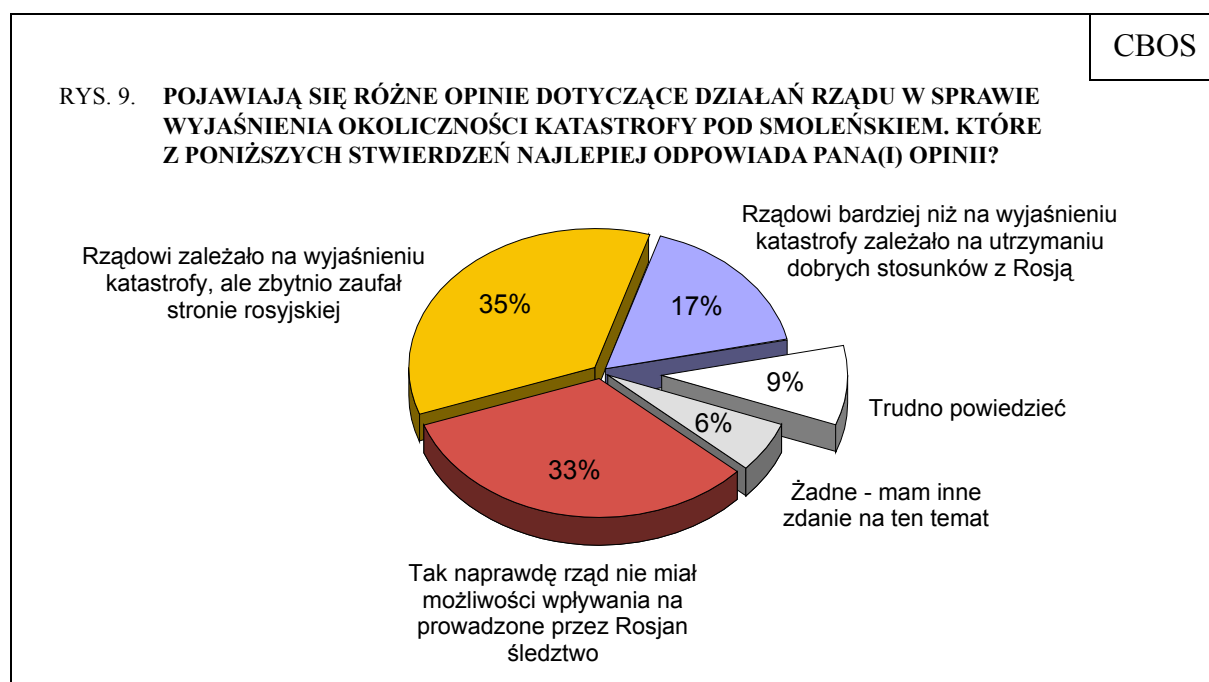
Potencjalne elektoraty	Jak ocenia Pan(i) dotychczasowe działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?			
	Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	23	68	4	5
SLD	11	73	10	6
PiS	3	47	46	5
Niezamierzający głosować	8	59	21	12

Wśród zwolenników rządu i osób, które deklarują wobec niego obojętność przeważa opinia, że urzędujący gabinet zrobił w tej kwestii wiele, ale jednocześnie wiele zaniechał. Diagnoza ta jest również relatywnie popularna wśród przeciwników rządu, choć jednocześnie dość często deklarują oni, że rząd poniósł na tym polu całkowitą porażkę.

Tabela 8

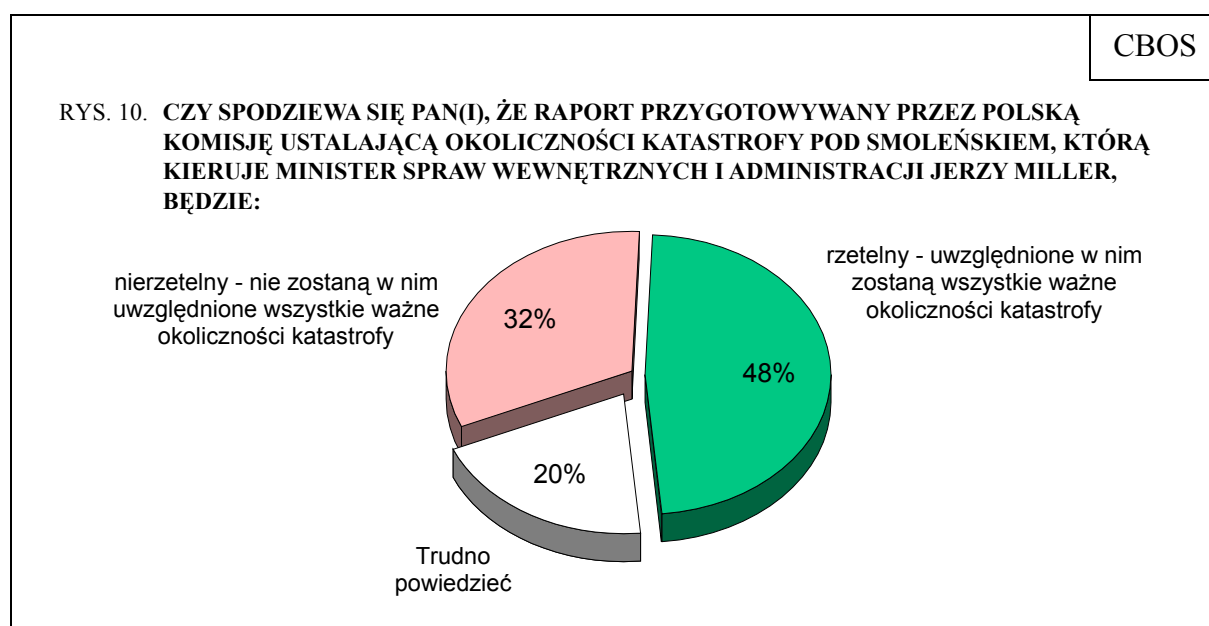
Stosunek do rządu	Jak ocenia Pan(i) dotychczasowe działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?			
	Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zwolennicy	20	69	6	5
Przeciwnicy	5	48	42	5
Obojętni	10	67	14	9
Trudno powiedzieć	0	39	24	36

W opinii jednej piątej ankietowanych (17%) rządowi polskiemu nie zależało na wyjaśnieniu przyczyn katastrofy, tylko na utrzymaniu dobrych relacji z Rosją. Dwukrotnie więcej osób (35%) deklaruje, że rząd polski miał w tej sprawie dobre intencje, ale zbyt mało zaufał Rosjanom. Podobna grupa (33%) jest zdania, że strona polska nie miała możliwości wpływania na prowadzone w Rosji postępowanie.

Osoby określające się jako zwolennicy rządu trzykrotnie rzadziej niż jego przeciwnicy (9% wobec 29%) stwierdzają, że rządowi bardziej zależało na utrzymaniu dobrych relacji z Rosją niż na rzetelnym wyjaśnieniu przyczyn katastrofy, natomiast częściej są zdania, że gabinet Donalda Tuska zbyt zaufała w tej kwestii stronie rosyjskiej (46% wobec 30%).

Polacy wiążą pewne nadzieje z raportem przygotowywanym przez komisję kierowaną przez ministra Jerzego Millera. Niemal połowa (48%) sądzi, że będzie on rzetelny, tzn. uwzględni wszystkie ważne fakty dotyczące katastrofy, natomiast co trzeci (32%) wyraża wątpliwości.

Rzetelnej publikacji częściej spodziewają się osoby z wyższym wykształceniem, mieszkańcy dużych miast, lepiej sytuowani, a także niepraktykujący religijnie lub robiący to sporadycznie, natomiast sceptycyzm charakteryzuje dużą część osób uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

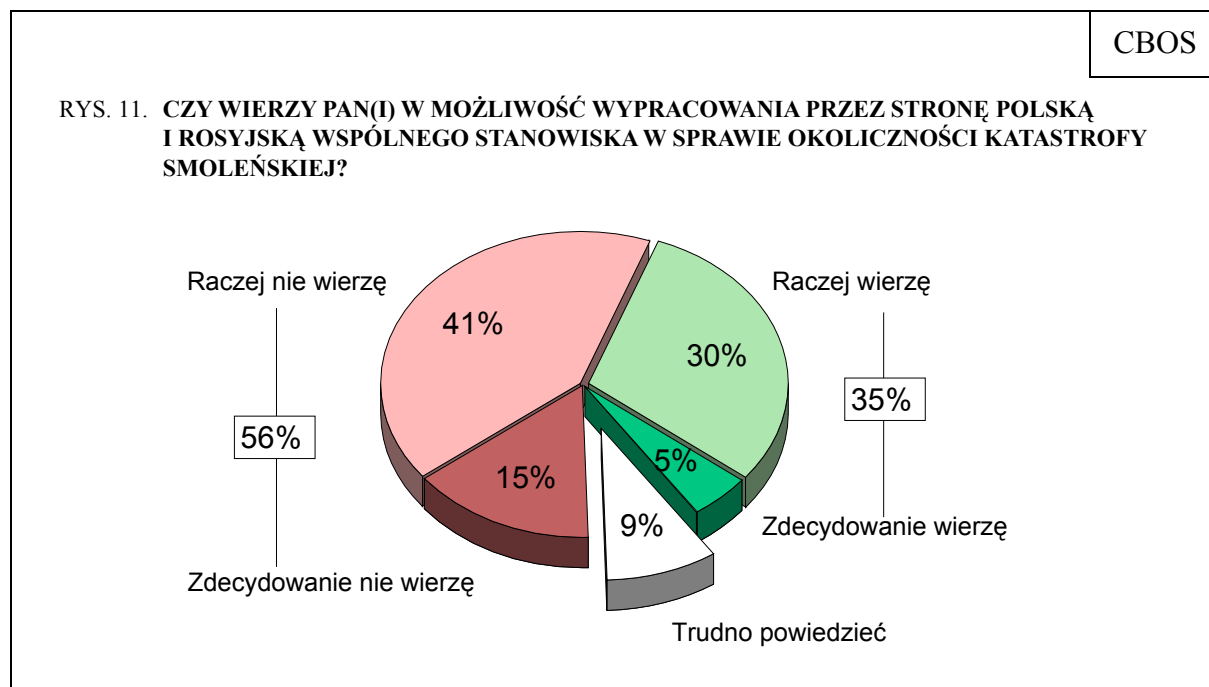
Ponadto przewidywania respondentów co do efektów pracy komisji Millera wyraźnie zależą od ich stosunku do rządu. Większość jego zwolenników spodziewa się, że będzie to opracowanie rzetelne, natomiast przeciwnicy są raczej sceptyczni. Nastawieni obojętnie wobec urzędującego gabinetu są w tej sprawie podzieleni.

Tabela 9

Stosunek do rządu	Czy spodziewa się Pan(i), że raport przygotowywany przez polską komisję ustalającą okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem, którą kieruje minister spraw wewnętrznych i administracji Jerzy Miller, będzie:		
	rzetelny - uwzględnione w nim zostaną wszystkie ważne okoliczności katastrofy	nierzetelny - nie zostaną w nim uwzględnione wszystkie ważne okoliczności katastrofy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	69	15	16
Przeciwnicy	31	49	20
Obojętni	40	37	23
Trudno powiedzieć	36	24	40

Przewidywania co do jakości rezultatów pracy komisji są również zależne od preferencji partyjnych. Wyborcy PO i SLD przeważnie oczekują pozytywnych rezultatów (odpowiednio 76% i 66%), natomiast większość elektoratu PiS zakłada, że raport będzie nierzetelny (58%).

Zapytaliśmy również o to, czy uda się jeszcze wypracować wspólne polsko-rosyjskie stanowisko w sprawie wydarzeń z 10 kwietnia. Ponad połowa Polaków (56%) jest w tej kwestii sceptyczna, natomiast ponad jedna trzecia (35%) wierzy w taką możliwość.

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych przeważają opinie wyrażające brak wiary w możliwość uzgodnienia wspólnego stanowiska w tej sprawie. Nieco częściej niż przeciętnie w taką możliwość wierzą respondenci najlepiej sytuowani, rolnicy, a także osoby sporadycznie uczestniczące w praktykach religijnych lub nieuczestniczące w nich wcale, natomiast bardzo sceptyczni są ankietowani, którzy biorą w nich udział kilka razy w tygodniu.

W potencjalnych elektoratach PO oraz SLD nieco więcej jest osób, które wierzą w możliwość uzgodnienia wspólnej wersji wydarzeń z 10 kwietnia, niż negujących taką perspektywę. Natomiast wśród wyborców PiS, a także w grupie niezamierzających głosować, dominują sceptycy.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty	Czy wierzy Pan(i) w możliwość wypracowania przez stronę polską i rosyjską wspólnego stanowiska w sprawie okoliczności katastrofy smoleńskiej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	50	45	6
SLD	53	43	4
PiS	15	76	9
Niezamierzający głosować	24	66	10

Istnieje duża zbieżność między omawianą kwestią a oceną stosunków polsko-rosyjskich. To, jak postrzegane są stosunki między Polską a Rosją przekłada się w znacznym stopniu na przewidywania dotyczące perspektywy wypracowania wspólnego stanowiska w sprawie przyczyn i okoliczności katastrofy.

Tabela 11

Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:	Czy wierzy Pan(i) w możliwość wypracowania przez stronę polską i rosyjską wspólnego stanowiska w sprawie okoliczności katastrofy smoleńskiej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
dobrze	66	26	8
przeciętne	40	49	11
złe	22	74	4

Pominięto „trudno powiedzieć”

Zbieżność opinii obserwujemy również na poziomie postaw dotyczących przyjaznych i partnerskich stosunków polsko-rosyjskich oraz możliwości uzgodnienia wspólnej wersji wydarzeń z 10 kwietnia.

Tabela 12

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Czy wierzy Pan(i) w możliwość wypracowania przez stronę polską i rosyjską wspólnego stanowiska w sprawie okoliczności katastrofy smoleńskiej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Możliwe	50	42	8
Nieemożliwe	11	85	4

Pominięto „trudno powiedzieć”

Początkowo wydawało się, że trwałym efektem katastrofy smoleńskiej mogą być zarówno złagodzenie wewnętrznych napięć w polskiej polityce, jak i uzdrowienie relacji polsko-rosyjskich. Przez pewien czas można było obserwować takie właśnie oddziaływanie katastrofy smoleńskiej na bieżącą politykę. Trudno jednak budować dobre i trwałe relacje na tego typu wydarzeniach. Entuzjazm i poczucie wspólnotowości, jakie się w takich sytuacjach wytwarzają, bywają zwykle tymczasowe, a relacje międzynarodowe powinny raczej bazować na ciągłości i bardziej trwałych podstawach niż emocje. Stosunki polsko-rosyjskie już teraz, blisko rok po tamtych tragicznych wydarzeniach, oceniane są tak, jak przed katastrofą. Jej wpływ się wyczerpał i trudno jednoznacznie ocenić, w jakim stopniu proces ten przyspieszyło postępowanie Rosjan w tej sprawie i produkt ich dochodzeń – raport MAK. Krytyczny odbiór działań Rosji w tym zakresie nie sprawił jednak, że relacje między naszymi państwami są teraz postrzegane gorzej, niż przed 10 kwietnia.

Katastrofa smoleńska, jej symbolika i przedostające się do opinii publicznej fakty z prowadzonego śledztwa stały się obecnie narzędziem rywalizacji w polskiej polityce. To sympatie partyjne w znacznej mierze wpływają na oceny działania polskiego rządu w tej sprawie, na oceny działań strony rosyjskiej, a nawet na to – jak postrzegane są relacje między naszymi krajami. Obserwujemy ogromną rozbieżność między wyborcami PO i SLD, którzy wypowiadają się często w zbliżony i dość wyważony sposób, a elektoratem PiS, który zajmuje bardzo krytyczną postawę wobec działań i intencji obu stron oraz dość sceptyczną wobec możliwości wypracowania dobrych relacji między Polską i Rosją. Jednocześnie, co ciekawe, blisko połowa wyborców PiS ocenia nastawienie tej partii wobec Rosji jako zbyt twarde i konfrontacyjne, a mniejsza grupa jako adekwatne do sytuacji.

Opracował
Michał FELIKSIĄK

A N E K S

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:				Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		12	43	42	3	1000
Płeć	Mężczyźni	16	41	42	2	480
	Kobiety	9	44	42	5	520
Wiek	18-24 lata	11	50	36	3	126
	25-34	9	50	39	2	186
	35-44	15	38	45	2	154
	45-54	12	41	45	2	159
	55-64	13	41	43	3	193
	65 lat i więcej	12	37	42	8	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	39	47	5	378
	Miasto do 20 tys.	13	46	42		134
	20-100 tys.	15	46	36	3	195
	101-500 tys.	14	43	39	5	176
	501 tys. i więcej mieszk.	11	47	40	2	116
Wykształcenie	Podstawowe	14	35	45	7	235
	Zasadnicze zawodowe	11	39	47	3	245
	Średnie	12	48	37	3	343
	Wyższe	12	47	39	2	177
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	48	39	1	104
	Średni personel, technicy	13	50	31	5	36
	Pracownicy adm.-biurowi	10	42	45	3	64
	Pracownicy usług	16	47	33	5	52
	Robotnicy wykwalifikowani	15	39	46	1	121
	Robotnicy niewykwalifik.	21	44	30	5	54
	Rolnicy	7	45	48		36
Pracujący na własny rach.	5	45	43	7	53	
Bierni zawodowo	Renciści	10	41	43	7	71
	Emeryci	12	39	43	6	232
	Uczniowie i studenci	6	50	43	1	71
	Bezrobotni	13	40	45	2	58
	Gospodynie domowe i inni	18	35	47		47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	46	43	3	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10	50	38	2	75
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	43	38	4	246
	prywatnym gosp. rolnym	7	41	52		34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	42	44	4	137
	501-750	10	42	46	2	141
	751-1000	12	39	42	6	179
	1001-1500	13	43	42	2	167
	Powyżej 1500 zł	18	42	39	2	164
Ocena własnych war. mater.	Źłe	9	31	53	6	139
	Średnie	10	41	45	4	418
	Dobre	14	47	36	2	443
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	32	46	11	51
	Raz w tygodniu	8	45	43	4	460
	1-2 razy w miesiącu	14	47	37	2	181
	Kilka razy w roku	18	39	40	2	203
	W ogóle nie uczestniczy	14	34	47	5	104
Poglądy polityczne	Lewica	15	42	42	2	176
	Centrum	12	51	35	2	341
	Prawica	13	38	48	1	285
	Trudno powiedzieć	8	36	44	11	198

Tabela 2

		Czy w świetle tego, co wiadomo już o okolicznościach katastrofy pod Smoleńskiem, Pana(i) zdaniem, odpowiedzialność za katastrofę w większym stopniu obciąża:				Liczba osób
		stronę polską	stronę rosyjską	w równym stopniu stronę polską, co stronę rosyjską	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		19	17	54	10	997
Płeć	Mężczyźni	23	15	52	9	478
	Kobiety	15	18	56	11	519
Wiek	18-24 lata	15	23	60	2	126
	25-34	23	15	50	12	184
	35-44	20	20	54	7	153
	45-54	21	17	54	8	159
	55-64	17	13	61	10	193
	65 lat i więcej	19	15	47	19	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	19	57	12	378
	Miasto do 20 tys.	18	16	58	8	134
	20-100 tys.	23	15	49	13	193
	101-500 tys.	25	16	52	7	176
	501 tys. i więcej mieszk.	29	12	51	7	116
Wykształcenie	Podstawowe	9	24	52	15	235
	Zasadnicze zawodowe	14	19	58	9	244
	Średnie	20	13	58	9	342
	Wyższe	37	11	45	8	177
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	38	6	49	6	104
	Średni personel, technicy	11	18	59	11	36
	Pracownicy adm.-biurowi	19	14	55	12	63
	Pracownicy usług	15	22	58	5	52
	Robotnicy wykwalifikowani	18	18	56	7	120
	Robotnicy niewykwalifik.	6	32	53	9	54
	Rolnicy	18	8	56	18	36
	Pracujący na własny rach.	22	9	56	13	53
Bierni zawodowo	Renciści	15	19	55	10	71
	Emeryci	18	15	52	15	232
	Uczniowie i studenci	20	28	50	2	71
	Bezrobotni	13	14	60	14	58
	Gospodynie domowe i inni	17	22	57	4	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	26	13	50	11	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	23	50	9	75
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	14	56	7	245
	prywatnym gosp. rolnym	16	12	50	23	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	23	61	7	135
	501-750	12	25	53	10	141
	751-1000	14	19	53	14	179
	1001-1500	26	10	58	6	167
	Powyżej 1500 zł	35	9	50	6	164
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	21	52	11	139
	Średnie	15	17	56	11	417
	Dobre	24	15	53	9	441
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	30	50	12	50
	Raz w tygodniu	14	19	56	11	459
	1-2 razy w miesiącu	15	15	55	14	181
	Kilka razy w roku	31	12	52	5	203
	W ogóle nie uczestniczy	30	14	50	7	104
Poglądy polityczne	Lewica	37	9	48	7	176
	Centrum	17	15	61	8	341
	Prawica	17	23	54	6	284
	Trudno powiedzieć	10	17	50	23	197

Tabela 3

		Jak Pan(i) ocenia działania strony rosyjskiej mające na celu wyjaśnienie przyczyn tej katastrofy			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		17	71	12	997
Płeć	Mężczyźni	20	73	8	480
	Kobiety	16	70	15	518
Wiek	18-24 lata	17	78	5	126
	25-34	23	64	13	183
	35-44	13	79	8	154
	45-54	16	75	9	159
	55-64	18	72	10	193
	65 lat i więcej	16	63	21	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	13	76	11	378
	Miasto do 20 tys.	15	76	9	134
	20-100 tys.	21	65	14	193
	101-500 tys.	25	66	9	176
	501 tys. i więcej mieszk.	18	67	15	116
Wykształcenie	Podstawowe	13	72	15	235
	Zasadnicze zawodowe	15	76	9	245
	Średnie	20	70	11	340
	Wyższe	22	67	11	177
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	66	9	104
	Średni personel, technicy	6	77	16	34
	Pracownicy adm.-biurowi	17	71	12	63
	Pracownicy usług	23	72	5	52
	Robotnicy wykwalifikowani	20	72	8	121
	Robotnicy niewykwalifik.	15	81	4	54
	Rolnicy	13	78	9	36
Pracujący na własny rach.	16	72	12	53	
Bierni zawodowo	Renciści	15	75	10	71
	Emeryci	17	64	19	232
	Uczniowie i studenci	15	81	4	71
	Bezrobotni	13	74	13	58
	Gospodynie domowe i inni	20	68	12	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	70	14	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	73	10	75
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	71	7	246
	prywatnym gosp. rolnym	17	77	6	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	77	8	137
	501-750	15	77	8	141
	751-1000	14	72	14	179
	1001-1500	20	73	7	166
	Powyżej 1500 zł	29	61	10	164
Ocena własnych war. mater.	Źle	13	75	12	139
	Średnie	16	72	12	418
	Dobre	20	69	11	440
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	79	16	50
	Raz w tygodniu	15	75	11	460
	1-2 razy w miesiącu	11	77	13	180
	Kilka razy w roku	26	66	8	203
	W ogóle nie uczestniczy	31	54	15	104
Poglądy polityczne	Lewica	30	57	13	176
	Centrum	18	73	9	341
	Prawica	13	82	5	285
	Trudno powiedzieć	12	65	24	196

Tabela 4

		Czy uważa Pan(i), że władzom rosyjskim zależy na wyjaśnieniu przyczyn tej katastrofy czy też nie?			Liczba osób
		Zależy	Nie zależy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	59	8	998
Płeć	Mężczyźni	36	58	6	480
	Kobiety	31	60	9	518
Wiek	18-24 lata	26	68	6	126
	25-34	41	50	9	184
	35-44	33	62	5	154
	45-54	39	58	3	159
	55-64	33	59	8	192
	65 lat i więcej	26	59	15	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	27	64	9	378
	Miasto do 20 tys.	32	58	10	134
	20-100 tys.	35	57	9	194
	101-500 tys.	42	53	5	176
	501 tys. i więcej mieszk.	40	56	4	115
Wykształcenie	Podstawowe	26	63	11	235
	Zasadnicze zawodowe	30	64	6	245
	Średnie	35	57	8	342
	Wyższe	45	49	7	176
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	42	54	4	103
	Średni personel, technicy	34	55	11	36
	Pracownicy adm.-biurowi	42	53	5	63
	Pracownicy usług	46	48	6	52
	Robotnicy wykwalifikowani	31	61	8	121
	Robotnicy niewykwalifik.	33	65	2	54
	Rolnicy	38	56	7	36
	Pracujący na własny rach.	26	58	16	53
Bierni zawodowo	Renciści	27	66	7	71
	Emeryci	29	59	13	232
	Uczniowie i studenci	22	73	5	71
	Bezrobotni	41	55	5	58
	Gospodynie domowe i inni	40	56	5	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	40	56	4	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	63	6	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	37	55	8	246
	prywatnym gosp. rolnym	37	53	10	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	28	69	3	137
	501-750	24	68	8	141
	751-1000	34	57	9	179
	1001-1500	36	58	6	167
	Powyżej 1500 zł	43	50	6	163
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	65	9	139
	Średnie	31	60	9	417
	Dobre	38	56	7	441
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	80	11	50
	Raz w tygodniu	29	62	10	460
	1-2 razy w miesiącu	31	61	8	181
	Kilka razy w roku	46	49	5	203
	W ogóle nie uczestniczy	44	50	6	104
Poglądy polityczne	Lewica	45	49	6	176
	Centrum	36	59	6	340
	Prawica	28	66	6	285
	Trudno powiedzieć	26	57	17	197

Tabela 5

		Jak ocenia Pan(i) dotychczasowe działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?				Liczba osób
		Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		11	61	20	8	996
Płeć	Mężczyźni	12	63	21	5	477
	Kobiety	11	60	19	10	519
Wiek	18-24 lata	10	71	13	6	126
	25-34	12	66	16	6	184
	35-44	9	67	20	3	154
	45-54	11	61	24	5	157
	55-64	14	59	20	7	193
	65 lat i więcej	12	47	26	15	181
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	55	27	9	376
	Miasto do 20 tys.	15	61	18	5	133
	20-100 tys.	10	64	16	10	195
	101-500 tys.	15	66	15	5	176
	501 tys. i więcej mieszk.	13	69	13	6	116
Wykształcenie	Podstawowe	9	51	27	13	234
	Zasadnicze zawodowe	13	59	22	6	244
	Średnie	13	64	18	6	342
	Wyższe	10	74	11	5	177
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	76	10	6	104
	Średni personel, technicy	5	62	25	8	36
	Pracownicy adm.-biurowi	8	70	14	7	64
	Pracownicy usług	15	68	13	4	52
	Robotnicy wykwalifikowani	13	62	20	5	120
	Robotnicy niewykwalifik.	11	62	24	3	54
	Rolnicy	28	40	25	7	36
Pracujący na własny rach.	6	66	21	7	53	
Bierni zawodowo	Renciści	9	58	25	8	71
	Emeryci	13	52	23	12	231
	Uczniowie i studenci	5	71	19	5	71
	Bezrobotni	14	57	19	10	57
	Gospodynie domowe i inni	15	60	23	2	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	71	12	6	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	64	23	5	75
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	65	17	6	244
	prywatnym gosp. rolnym	23	49	23	5	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	54	32	6	137
	501-750	10	63	24	4	138
	751-1000	9	65	17	8	179
	1001-1500	13	59	21	6	167
	Powyżej 1500 zł	15	68	13	5	162
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	48	31	10	139
	Średnie	10	61	21	8	416
	Dobre	13	65	15	6	442
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	40	41	15	51
	Raz w tygodniu	11	58	24	7	459
	1-2 razy w miesiącu	9	71	16	5	179
	Kilka razy w roku	17	62	14	6	203
	W ogóle nie uczestniczy	11	65	12	11	104
Poglądy polityczne	Lewica	14	70	10	6	176
	Centrum	14	66	14	6	339
	Prawica	10	56	31	3	285
	Trudno powiedzieć	6	54	23	18	196

Tabela 6

		Czy spodziewa się Pan(i), że raport przygotowywany przez polską komisję ustalającą okoliczności katastrofypod Smoleńskiem, którą kieruje minister spraw wewnętrznych i administracji Jerzy Miller, będzie:			Liczba osób
		rzetelny - uwzględnione w nim zostaną wszystkie ważne okoliczności katastrofy	nierzetelny - nie zostaną w nim uwzględnione wszystkie ważne okoliczności katastrofy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		48	32	20	995
Płeć	Mężczyźni	52	34	14	477
	Kobiety	43	31	26	518
Wiek	18-24 lata	51	31	18	125
	25-34	47	33	20	184
	35-44	48	33	19	154
	45-54	52	34	14	157
	55-64	48	33	18	192
	65 lat i więcej	41	29	30	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	38	22	377
	Miasto do 20 tys.	50	29	21	134
	20-100 tys.	47	29	24	193
	101-500 tys.	54	32	14	175
	501 tys. i więcej mieszk.	59	26	15	116
Wykształcenie	Podstawowe	38	36	26	235
	Zasadnicze zawodowe	47	32	21	242
	Średnie	49	34	18	342
	Wyższe	59	24	16	177
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	25	15	104
	Średni personel, technicy	47	42	11	36
	Pracownicy adm.-biurowi	44	25	31	63
	Pracownicy usług	47	34	19	51
	Robotnicy wykwalifikowani	51	37	13	121
	Robotnicy niewykwalifik.	41	42	17	54
	Rolnicy	49	33	18	36
	Pracujący na własny rach.	55	32	13	53
Bierni zawodowo	Renciści	33	47	20	71
	Emeryci	46	28	26	232
	Uczniowie i studenci	53	28	19	71
	Bezrobotni	54	26	20	57
	Gospodynie domowe i inni	32	42	26	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	50	26	23	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	42	14	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	54	32	14	246
	prywatnym gosp. rolnym	54	29	17	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	43	40	17	137
	501-750	39	43	17	139
	751-1000	49	28	23	179
	1001-1500	57	29	15	167
	Powyżej 1500 zł	58	27	15	164
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	35	25	139
	Średnie	45	35	20	417
	Dobre	53	29	19	440
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	58	27	50
	Raz w tygodniu	46	33	21	459
	1-2 razy w miesiącu	48	30	22	180
	Kilka razy w roku	55	29	16	203
	W ogóle nie uczestniczy	56	29	15	103
Poglądy polityczne	Lewica	61	24	14	176
	Centrum	47	32	21	339
	Prawica	49	37	14	285
	Trudno powiedzieć	34	33	33	195

Tabela 7

		Czy wierzy Pan(i) w możliwość wypracowania przez stronę polską i rosyjską wspólnego stanowiska w sprawie okoliczności katastrofy smoleńskiej?			Liczba osób
		Wierzę	Nie wierzę	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		35	56	9	997
Płeć	Mężczyźni	39	54	6	480
	Kobiety	32	57	11	518
Wiek	18-24 lata	36	57	7	126
	25-34	37	57	6	184
	35-44	33	58	8	154
	45-54	35	60	5	159
	55-64	41	51	8	193
	65 lat i więcej	29	53	18	181
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	56	11	378
	Miasto do 20 tys.	33	58	8	134
	20-100 tys.	39	52	9	193
	101-500 tys.	37	56	6	176
	501 tys. i więcej mieszk.	36	60	5	116
Wykształcenie	Podstawowe	28	57	15	233
	Zasadnicze zawodowe	36	55	9	245
	Średnie	39	55	6	342
	Wyższe	37	58	5	177
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	35	63	3	104
	Średni personel, technicy	33	61	6	36
	Pracownicy adm.-biurowi	37	59	4	63
	Pracownicy usług	34	58	8	52
	Robotnicy wykwalifikowani	40	56	4	121
	Robotnicy niewykwalifik.	39	45	16	54
	Rolnicy	42	51	7	36
	Pracujący na własny rach.	38	52	10	53
Bierni zawodowo	Renciści	34	51	16	71
	Emeryci	32	54	15	231
	Uczniowie i studenci	34	61	4	71
	Bezrobotni	38	57	5	58
	Gospodynie domowe i inni	30	61	9	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	59	5	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	62	1	75
	sekt. prywat. poza rolnict.	37	55	9	246
	prywatnym gosp. rolnym	42	51	7	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	29	63	8	137
	501-750	32	64	4	141
	751-1000	35	53	12	179
	1001-1500	38	57	5	166
	Powyżej 1500 zł	42	52	6	164
Ocena własnych war. mater.	Złe	32	57	11	138
	Średnie	33	59	8	418
	Dobre	39	53	9	441
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	72	14	50
	Raz w tygodniu	33	57	10	460
	1-2 razy w miesiącu	33	56	12	181
	Kilka razy w roku	45	51	4	203
	W ogóle nie uczestniczy	41	53	6	103
Poglądy polityczne	Lewica	41	57	3	176
	Centrum	39	53	8	341
	Prawica	34	61	5	285
	Trudno powiedzieć	26	54	20	196